

MEDELELSER

FRA

DET NORSKE MYRSELSKAP

Nr. 6.

Desember 1959.

57. årgang.

Redigert av Aasulv Løddesøl.

JORDVERN KONFERANSEN I ISTANBUL

20. APRIL—2. MAI 1959.

Av Aasulv Løddesøl.

I. Innledning.

Arbeidet for et rasjonelt vern om Europa's jordsmonn ble tatt opp av FAO i 1948. Det ble da sammenkalt til en jordvernkonferanse («Soil Conservation Meeting») i Firenze, hvor undertegnede deltok som representant for Norge. Møtet i Firenze, som var av mer orienterende art, ble opptakten til flere senere konferanser i FAO's regi, nemlig i Amsterdam, 1950, og Roma, 1952. På disse konferanser ble jordvern i dets forskjellige former i de europeiske land, såvel pågående jordødeleggelse som boteråder mot disse, inngående drøftet. Konferansen i Amsterdam i 1950 ble kalt: «The Meeting of European Experts in Land and Water Utilization and Conservation», og samarbeidsorganet gikk i den første tiden under navnet: «The Permanent European Working Party on Land and Water Utilization and Conservation», populært kalt «Den europeiske jordvernkomité». De forskjellige medlemsland var ved disse konferanser representert ved såkalte permanente medlemmer, da det fra FAO's side var gitt uttrykk for at man ønsket mest mulig kontinuitet i dette arbeid, som man anså for meget viktig.

Ved alle de nevnte konferanser hadde jordvernkomitéen vært et frittstående organ som arbeidet direkte under FAO. Arbeidet hadde imidlertid etter hvert blitt så omfattende at man fant det ønskelig å knytte dette nærmere til FAO's øvrige organer, først og fremst til «Den europeiske landbrukskomitéen» («The European Committee on Agriculture», ECA). FAO's generaldirektør bestemte derfor i 1955 — etter anbefaling av ECA's syvende sesjon — at komitéen skulle tilknyttes ECA som en underkomité. Det nye organ for jordvern m. v. fikk da navnet: «The Sub Committee on Land and Water Use», og under dette navn ble det første møte etter den nye ordning holdt i Lisboa i februar 1956. Praktisk talt alle medlemmer av den tidligere jordvernkomité ble oppnevnt som medlemmer av underkomitéen. Senere

har denne holdt to møter, nemlig i Wien i oktober 1957 og i Istanbul i april 1959.

I overensstemmelse med en foretatt endring av navnet på «Den europeiske landbrukskomité» til «Den europeiske landbrukskomisjon» i 1956, ble underkomitéens navn endret til «The Sub Commission on Land and Water Use». De mange forandringer i underkomitéens ytre ansikt har imidlertid ikke endret arbeidets karakter vesentlig. Hovedoppgaven har alltid vært — og er fremdeles — en rasjonell bruk av og vern om medlemslandenes jord- og vannressurser. At flere og flere sidespørsmål etter hvert har meldt seg til klarlegging av selve hovedoppgaven er så, men målet har alltid vært det som er fremhevet ovenfor.

Som nevnt foran representerte undertegnede Norge ved den første europeiske jordvernkonferanse i Firenze i 1948. Også ved de senere konferanser har Norge vært representert av bare en mann, nemlig undertegnede. Imidlertid er det etter hvert som arbeidsmengden har økt — etter forslag av underkomisjonen — blitt oppnevnt to arbeidsutvalg eller såkalte «Working Parties». Det første var «The Working Party for Soil Classification and Survey», dvs. et arbeidsutvalg for jordklassifikasjon og jordundersøkelser, med professor dr. J. Låg, Norges Landbrukshøgskole, som norsk representant. Videre er oppnevnt et «Working Party for Consolidation of Holdings», altså et arbeidsutvalg for jordskifte, med professor K. J. Møen, Norges Landbrukshøgskole, som norsk medlem.

Av såkalte «ad hoc groups» eller midlertidige arbeidsgrupper, har underkomisjonen hatt flere, og som norske korrespondenter for disse har fungert følgende: Byråsjef Per Thorshaug, Landbruksdepartementet, sekretær Arne Løchen, Statens Ernæringsråd, forsøksleder Helge Uverud, Det Kgl. Selskap for Norges Vel, dosent Erling Harildstad, Norges Landbrukshøgskole, og undertegnede, som dessuten er jordvernkyndig medlem av en arbeidsgruppe for flombekkontroll under «The European Forestry Commission», EFA («Den europeiske skogkomisjon»).

Som man vil se har arbeidet innen jordvern-sektoren av FAO — og under ECA — hatt en tendens til å bre seg, og flere av de delegerte, ikke minst de som representerer de nordiske land, har advart mot dette. Faren for «overlapping» er m. a. o. til stede både innen FAO og overfor andre organisasjoner. Det er nemlig lite ønskelig at flere personer og/eller institusjoner og organisasjoner enn strengt tatt nødvendig, engasjeres i arbeidet, selv om alt utredningsarbeid, materialinnsamling o. l. i underkomisjonene utføres gratis. Noen av de spørsmål som etter hvert er tatt opp, har for øvrig ECA spesielt anmodet vår underkomisjon om å ta seg av. ECA er selvsagt også fullt oppmerksom på faren for «overlapping», og det er full overensstemmelse mellom hovedkomisjonen og underkomisjonen når det gjelder dette spørsmål.

Etter selve konferansen i Istanbul, som varte fra 20.—25. april, ble det arrangert en ukes ekskursjon i Lille-Asia for underkommisjonens medlemmer. Denne var lagt opp som seminar, hvori også deltok representanter for EFA's arbeidsgrupper for flombekkek kontroll og for skogreisning. I ekskursjonen deltok fra Norge — foruten undertegnede — også avdelingsdirektør Olav Tronsgaard ved Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesens forbygningsavdeling. Herr Tronsgaard er nemlig norsk representant i arbeidsgruppen for flombekkek kontroll, som vassdragskyndig medlem.

Når jordvernkonferansen denne gangen var henlagt til et så fjernliggende land som Tyrkia, skyldtes dette at den tyrkiske regjering allerede i 1956 under konferansen i Lisboa hadde invitert kommisjonen til å holde et slikt møte i Istanbul.

Det møtte i alt 61 delegerte fra 17 nasjoner til denne konferansen. Dessuten deltok en rekke observatører både fra organisasjonene ECGR, IUCN, ICA og UNTAB og likeså fra Tyrkia, USA og IRAK. Med den tekniske stab, tolker, sekretærer og stenografer, utgjorde forsamlingen i alt ca. 100 personer. Slike konferanser krever m. a. o. et ganske stort administrasjonsapparat og forutsetter betydelige forberedelser om alt skal foregå programmessig og knirkfritt.

II. Referat fra Istanbul-konferansen.

Det er alltid en egen festivitas over åpningsmøtet ved internasjonale konferanser, hvori — som regel — en rekke av vertnasjonens fremste menn deltar. Konferansen som ble holdt i Det medisinske fakultet ved Istanbul Universitet, ble åpnet av Tyrkias landbruksminister, Mr. N e d i m O k m e n. Landbruksministeren fremholdt i sin tale sterkt betydningen av internasjonalt samarbeid over landegrensene når det gjaldt nye metoder og idéer for jordvern og en rasjonell jordutnyttelse. Han takket samtidig FAO for den assistanse som organisasjonen ytet ved å arrangere slike konferanser, og derved bringe de forskjellige land sammen så de kunne hjelpe hverandre med løsningen av felles problemer. Underkommisjonens sekretær, dr. J o h n B l a c k m o r e, brakte derpå en hilsen fra FAO's generaldirektør, Mr. B. R. S e n, som var forhindret i å være til stede. Og så kunne underkommisjonens formann, overdirektør G. Y t t e r b o r n, Sverige, overta ledelsen av møtene.

I det følgende vil de saker som var oppe til behandling bli kort omtalt i den rekkefølge som de ble lagt frem under konferansen.

A. Rapporter om jordvernarbeidet i de enkelte medlemsland.

Den første og kanskje den viktigste faglige posten på dagsordenen var de delegertes rapporter om jordvernarbeidet i deres respektive hjemland. Disse rapportene skal i første rekke vise frem-

Inngangsportalen til parken ved Istanbul Universitet, hvor konferansen ble holdt.

(Fot. Aa. L.).

gangen i jordvernarbeidet som resultat av de tilrådingene som underkommissjonen gjennom ECA har sendt medlemslandenes regjeringer, men ofte blir også andre og nye spørsmål av interesse som har meldt seg i forskjellige land siden forrige konferanse, trukket inn. Hvis slike nye saker anses å være av generell karakter og ha betydning for flere land, er det mulig at problemene — etter inngående vurdering i underkommissjonen — blir tatt opp til nærmere utredning.

De nasjonale rapporter denne gangen var særlig konsentrert om:

1. Finansiering og administrasjon i forbindelse med vannreguleringsarbeider, 2. Vern av dyrket jord, 3. Undersøkelser av jord som overføres fra jordbruksdrift til ikke jordbruksformål og 4. Arbeidet med de nasjonale jordbunnskart som grunnlag for det planlagte jordbunnskart over Europa i mst. 1:1.000.000.

For vårt lands vedkommende kunne jeg bl. a. meddele at planer for senknings-, forbygnings- og kanaliseringsarbeider — stort sett — ble grundig forberedt før arbeidene ble satt i verk, herunder også at vi foretok mer omfattende forundersøkelser enn tidligere av myrsynkningsproblemet i forbindelse med tørrelegging av større myrområder. Likeså kunne jeg melde at forståelsen av å verne om dyrket jord var økende, og at man i større utstrekning enn tidligere — ved skjønnsavgjørelser — forlangte at det ble dyrket ny jord istedenfor den som gikk tapt når slik jord ble tatt til ikke jordbruksformål. På den annen side måtte jeg melde at vi i Norge ennå ikke har noen inter-departmental teknisk kommi-

sjon til å koordinere tiltak for en mest mulig rasjonell jordutnyttelse i landet vårt. Dette er et av de forslag som underkommissjonen har fremmet, og som er gjennomført i flere av de andre medlemsland. Hva arbeidet med det planlagte jordbunnskart angår, var det på det tidspunkt konferansen i Istanbul ble holdt — sammen med Sverige og Finnland — foretatt en del forberedende undersøkelser for om mulig å komme frem til en felles klassifikasjon og nomenklatur og en felles gruppering av jordarter m. v. for de tre nordiske land. Hvis dette lykkes, vil det i høy grad lette arbeidet med utarbeidelsen av det foreslåtte jordbunnskart for de nordiske land.

Et annet spørsmål som har vært sterkt fremme i diskusjonen både i «Den europeiske jordvernkomité» og i underkommissjonen, er innføring av undervisning i jordvern ved landbrukets fagskoler og likeså ved gymnasier. I Norge står vi tilbake for mange andre europeiske land på dette område, men jeg kunne i hvert fall opplyse at enkelte sider av jordvernsspørsmålet behandles ved Norges Landbrukshøgskole og noen landbruksskoler sammen med undervisningen i naturfag, fortrinnsvis geologi, og i fagene jordbunnslære og jordkultur.

Hva angår det omfattende og interessante materiale som var fremlagt fra de øvrige medlemsland, så vil det føre alt for langt å referere dette her.

B. Forandring av grunnvannsnivået på lavtliggende jordbruksområder.

Spørsmålet var forberedt av en ad hoc gruppe med generalinspektør Rene Brunotte (Frankrike) som rapportør. Som korrespondent for Norge har fungert dosent Erling Harildstad, Norges Landbrukshøgskole. Spørsmålet ble behandlet vesentlig ut fra tre synspunkter, nemlig:

1. Størrelsen av de arealer hvor forandringer av grunnvannsnivået har uheldige virkninger på jordbrukets produktivitet.
2. Metoder som brukes ved undersøkelser av vekslinger i grunnvannsnivået.
3. Administrative og rettslige regler vedkommende virkningen av forandringer i grunnvannsnivået.

Fra norsk side ble det bl. a. fremholdt på grunnlag av dosent Harildstad's rapport, at det i Norge vanligvis ikke forekommer skadevirkninger p. gr. a. senkning av grunnvannsnivået. Dette skyldes nok først og fremst tilstrekkelig nedbør i de fleste landsdeler, og dessuten at det er lite behov for å utnytte grunnvannsreservene, både når det gjelder bymessige, industrielle og andre behov. I spesielle tilfelle ved regulering av vassdrag og innsjøer, kan det likevel forekomme at grunnvannspeilet senkes så meget at det kan skade intensiv jord-

bruksdrift på begrensede områder. Hovedproblemet i vårt land er imidlertid oftest å senke grunnvannsspeilet ved hjelp av systematisk grøfting.

I Norge er det dessverre ikke utført systematiske undersøkelser over grunnvannsnivået, og kartmateriale til belysning av problemet mangler. Institutt for kulturteknikk ved Norges Landbrukshøgskole har imidlertid nå i forbindelse med et par elvereguleringer på Vestlandet, satt i gang undersøkelser for om mulig å kunne påvise forandringer i grunnvannsnivået grunnet endring av vannstanden i elvene. Disse undersøkelser er kombinert med kontrollhøsting av forsøksruter for å finne eventuelle utslag i jordens produksjonsevne som følge av endret grunnvannstand.

Vi har heller ikke noen spesiell lov i vårt land vedrørende bruk av vern om grunnvannet. I Vassdragsloven av 15. mars 1940, med supplement av 10. mars 1950, har Justisdepartementet begrunnet dette med at grunnvannssituasjonen er så uklar at generelle regler for bruk av grunnvannet ikke kunne gis i lovs form.

Herr Brunotte's rapport konkluderte med at det burde foretas en inventering av grunnvannsressursene i de enkelte land og at det burde vedtas regler for bruken av og vern om disse verdifulle naturressurser. Ved underkommissjonens behandling av denne saken ble det i tilslutning til rapportørens konklusjon vedtatt følgende uttalelse og anbefaling til ECA:

1. FAO's generaldirektør anmodes om å foranledige at det blir foretatt en innsamling av alt forekommende lovmateriale om grunnvannssituasjonen i Europa. Når dette er gjort, bør det innkalles til et møte av eksperter innen vassdragslovgivning og administrasjon fra de interesserte europeiske land for å granske materialet og — eventuelt — fremlegge forslag til ønskelige lovendringer og endringer i den administrative praksis.
2. Å anbefale medlemslandenes regjeringer å intensivere arbeidet med materialinnsamling og inventering av grunnvannsressursene i deres respektive land for derved å få et best mulig grunnlag for planleggingsarbeid og behandling av disse ressurser i publikums interesse. Det vil da bl. a. bli mulig å etablere en viss prioritet for de ulike behov for grunnvann. Først og fremst må det menneskelige behov dekkes og videre behovet innen landbruk, industri, fiskeri og innen rekreasjonssektoren m. v., alt etter de interesser som knytter seg til de enkelte næringsgrener.

C. Lokal forvaltning av jord- og vannreguleringsprosjekter.

En ad hoc gruppe med professor F. Hellinga (Nederland) som rapportør hadde forberedt saken. Sekretær Arne Løchen, Statens Ernæringsråd, var norsk korrespondent i dette tilfelle.

Tyrkisk landsby mellom Bursa og Karacahey Hara i Lille-Asia.
(Fot. Aa. L.).

Det var en omfattende melding på 56 sider som professor Hellinga la frem på konferansen. Stoffet var samlet under fire hovedkapitler, nemlig:

1. Nødvendigheten av felles opptreden — administrativt og organisasjonsmessig — ved alle vannreguleringsprosjekter i landbrukets interesse.
2. Ulike typer av lokal administrasjon ved kontroll av vannressurser og reguleringsarbeider.
3. Lokale distrikter for vannkontroll.
4. Effektiviteten av lokal organisasjon for vannkontroll.

Det norske bidrag som korrespondenten hadde avgitt til belysning av denne saken, ga en konsentrert oversikt over hvordan den administrative side ved vannreguleringsprosjekter var ordnet hos oss. Her kommer — som vi vet — både Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesens forbygningsavdeling og Landbruksdepartementet inn i bildet. Likeså ble omtalt de lokale senknings- og reguleringskomitéer eller utvalg som vanligvis velges av interessentene i anleggene til å ta seg av slike saker. Videre ble omtalt hvordan den faglige veiledningsvirksomhet — og kontrollen — var organisert hos oss. Det ble også forklart hvordan den økonomiske siden ved vassdragsreguleringer i jordbrukets interesse var ordnet i vårt land, herunder også den offentlige støtte som gis, og dessuten ordningen med fordelingen av utgiftene på de interesserte parter, nemlig p. grl. a. den nytte som hver

enkelt skjønnes å ha av vedkommende prosjekt. De rettslige forhold som kan komme på tale i slike tilfeller ble også diskutert.

Vi kan ikke her referere den innholdsrike meldingen som professor Hellinga hadde avgitt p. grl. a. de innsendte rapporter. Konferansen fant imidlertid meldingen så verdifull at det ble besluttet å anmode ECA om å henstille til FAO's generaldirektør at det blir bevilget midler til trykking av meldingen, og at den blir distribuert blant personer som arbeider med vassdragssaker i samtlige medlemsland.

For øvrig ble det besluttet å sende ECA følgende generelle anbefalinger i forbindelse med reguleringsarbeider i vassdragene og en rasjonell utnyttelse av landenes vannressurser — med anmodning om å videresende disse til medlemslandenes regjeringer:

1. Å sørge for en effektiv nasjonal lovgivning vedkommende organisasjoner for lokal vannkontroll m. v.
  2. Å organisere større distriktsvise organisasjoner eller institusjoner av permanent karakter for hele nedslagsområder — eller andre hydrologiske enheter — til å ta seg av reguleringssspørsmål i forbindelse med såvel overflatevann som grunnvann.
  3. Organisering av passende store enheter for lokal vannkontroll for å sikre en best mulig teknisk utførelse og vedlikehold av anleggene og en effektiv administrasjon.
  4. Å sikre de nødvendige mellomledd mellom distriktsinstitusjoner og parthaverne for øvrig.
  5. Å sikre de nødvendige mellomledd mellom offentlige og lokale organer så offentlige bevilgninger blir brukt fornuftig, for derved å sikre at anleggene blir utført slik at nytten blir størst mulig både for offentlige og private interesser.
- D. Undersøkelser og forsøk vedrørende årsaker til og kontroll av jorderosjon og forbedring av nedslagsområder.

På underkommissjonens møte i Wien i oktober 1957 ble det valgt to rapportører til å utrede dette emne, nemlig direktør Adem Karaelmas (Tyrkia) for de sør-europeiske land og dr. ing. Karl Gerabek (Østerrike) for de nord-europeiske land. Som norsk korrespondent for denne saken har fungert forfatteren av denne meldingen.

Bidraget fra norsk side til dr. Gerabek's rapport omfattet først en innledende oversikt over fordelingen av Norges totalareal på forskjellige markslag og dessuten litt om topografi, klimaforhold m. v.

Det første hovedspørsmål som var stilt i det spørreskjemaet som var sendt korrespondentene til besvarelse, gjaldt organisasjoner i forbindelse med kontroll av jorderosjonen, eventuelt andre jordverntiltak. Noen egentlig organisasjon til å ta seg av jorderosjon har vi imidlertid ikke i vårt land. Likevel ble Land-

bruksdepartementets kontor for snøskredforskning, og likeså Norges geotekniske institutt — når det gjelder stein- og jordskredforskning — omtalt i denne forbindelse. Begge institusjoner arbeider med skredtyper som tangerer erosjonsproblemene og ødeleggelse av dyrket og udyrket jord. Likeså ble omtalt de såkalte leirras («leirfall») og Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesens forbygningsavdelings arbeid for å hindre jordødeleggelse ved slike ras. Statens økonomiske støtte til forbygningsarbeider, og likeså bidrag til kanaliserings- og grøftarbeider med tanke på å verne om dyrket jord og vinne inn ny jord for oppdyrking, ble også kort nevnt under dette avsnitt.

Det andre hovedspørsmålet gjaldt forskjellige former av jorderosjon og hvilke undersøkelser som ble utført i forbindelse med vann- og vinderosjon. På dette område hadde korrespondenten dessverre lite å melde. Braadlie's¹⁾ og Røyset's²⁾ undersøkelser over utvasking av plantenæringsstoffer og tap av finjord med overflatevannet ble likevel nevnt.

Det ble videre redegjort for en del sosiale og/eller økonomiske årsaker til jordødeleggelse. For vårt lands vedkommende gjelder det da først og fremst jordødeleggelsen ved urasjonell brenntorvdrift³⁾, et problem som vi imidlertid nå er blitt mer og mer herre over. Også tap eller forringelse av jord som resultat av myrsynkning ved drenering og oppdyrking av myr⁴⁾ ble behandlet, og likeså jordødeleggelse ved byutvidelser, industri-anlegg, veibygging og bygging av militære anlegg og flyplasser, sports-plasser etc.

Meldingene fra flere av de øvrige medlemslands korrespondenter inneholdt ganske løfterike perspektiver når det gjaldt å få hånd om jorderosjonen i vedkommende land. Dette skyldes ikke minst en omfattende forsøks- og forskningsvirksomhet som har vært drevet i enkelte land på dette spesielle område.

Etter en inngående behandling av rapportørenes meldinger fattet underkommissjonen følgende vedtak:

1. Å anbefale at ECA gjør henvendelse til alle medlemsland hvor det forekommer jorderosjon, om å sette i gang inngående undersøkelser over erosjonsproblemet, og om å utbygge det internasjonale samarbeid ved utveksling av resultater og erfaringer, slik at disse også kan komme andre land til gode.

---

1) Braadlie, O.: «Undersøkelser over drenvann fra leirjord og myrjord». Tidsskrift for det norske landbruk, Vol. 37, 1930.
2) Røyset, S.: «Jordøydning på Vestlandet». Meddelelser fra Det norske myrselskap, 1947.
3) Løddesøl, Aasulv: «Om jordødeleggelse og om tiltak for å verne jordsmonnet i Norge». Meddelelser fra Det norske myrselskap, 1950.
4) Løddesøl, Aasulv: «Orientering om synkningsproblemet på myr». Meddelelser fra Det norske myrselskap, 1955.

Administrasjons- og direktørboligen ved statsbruket Karacahey Hara.
(Fot. Aa. L.).

2. At ECA ber FAO's generaldirektør om å knytte en jordvernspesialist til FAO som kan samarbeide med medlemslandenes teknikere om prosjekter og forsøk som ledd i et eventuelt internasjonalt program vedkommende erosjonskontroll.

E. Administrasjon av offentlige beitearealer.

Et problem av særlig stor betydning for de sør-europeiske land er «overbeitingen», som ofte resulterer i omfattende jorderosjon. Slik overbelastning av beitene forekommer oftest på mark som ligger i sameie eller tilhører staten eller offentlige institusjoner. Til å utrede denne saken ble det på underkommissjonens møte i Wien i 1957 valgt en ad hoc gruppe med dr. D. Christodoulou (Storbritannia — Kypern) som rapportør. Som norsk korrespondent har fungert forsøksleder Helge Uverud, Det Kgl. Selskap for Norges Vel.

Den norske korrespondentens rapport behandlet utførlig den foreliggende statistikk vedkommende beitearealer og beiterettigheter både i privat eie og på statsgrunn og i bygde- og statsalmenninger m. v. Også seterdriften ble inngående behandlet, likeså driftebeitingen med sau og hest i høgfjellsstrøk, og reindriften i fjellet året rundt, var tatt med. Kulturbeitedriften ble også omtalt, både på de enkelte bruk og den kooperative drift av større fellessetrer. Videre ble forholdet: Skog—beite, som til en viss grad har divergerende interesser, behandlet, herunder også statens støtte til anlegg av kulturbeiter. Lovverket som vi har i Norge i forbindelse med beiter og beiteretter, ble også drøftet.

På konferansen ble diskusjonen omkring de spørsmål som var

reist i rapportørens rapport meget livlig, og alle deltakerlandenes delegasjoner deltok i denne. Det ble berettet om alle mulige former for beiting i Europa, og det viste seg bl. a. at *n o m a d e - b e i t i n g* nå bare forekom i liten utstrekning. Det ble videre fremholdt at fellesbeiter — særlig beliggende over tregrensen — som regel var av dårlig kvalitet, mens beiter på privat grunn vanligvis var av høy kvalitet. Av andre sider ved beitingen ble nevnt at *s e d v a n e* og *t r a d i s j o n* øvet en sterk innflytelse på behandlingen av beitene i de fleste land. Arbeidet for å bringe orden i såvel administrasjonen som bruken av de offentlige beitearealer var imidlertid nå tatt opp i flere land, bl. a. ved hjelp av lovregler og administrative forføyninger. Forsøksvirksomhet, undervisning og konsulenttjeneste, ofte i forbindelse med offentlige bidrag til anlegg av beiter, var virksomme midler i dette arbeid, også når det gjaldt kooperativ beiting og ordning av eiendoms- og leieforhold etc.

Under diskusjonen kom det også frem en rekke forslag til bedring av beiteforholdene, bl. a.: Avløsning av beiteretter i sameiestrekninger, forbud mot ukontrollert beiting, fullstendig kontroll av ulike beitesystemer og gjennomføring av beitesystemer som muliggjorde full utnyttelse av beitenes kapasitet.

Resultatet av underkomisjonens behandling av saken kan kort summeres i de anbefalinger som ble sendt ECA, med anmodning om at disse ble sendt videre til de interesserte medlemslands regjeringer:

- 1 a. Det bør foretas en klassifisering av alle offentlige og/eller felles beitestrekninger på grunnlag av såvel økologiske som jordbunnsmessige undersøkelser og utarbeides planer for den fremtidige bruk av slike områder. I samme forbindelse bør undersøkes hvor stort dyretall som det må skaffes beite til, likeså må eksisterende bruksretter registreres. Foreliggende erfaringsmateriale og/eller eksisterende vitenskapelige resultater om beiting på liknende markslag, bør det også tas hensyn til ved utarbeidelse av planer for beitenes fremtidige bruk.
- 1 b. Når det gjelder omfattende programmer for forbedringer og drift av slike beitefelter, bør det føres streng kontroll med antallet av beitedyr, hvorvidt det er nødvendig å skaffe tilskuddsfør til supplerings av beitet, og likeså bør eventuelle administrative reformer ta hensyn til *a n s v a r s f o r h o l d e t* når det gjelder beitenes vedlikehold. Dette burde helst være samlet på en hånd, fortrinnsvis i et offentlig kontor, uttalte underkomisjonen.

I denne forbindelse ble det anbefalt at det ble anlagt serier av *p r ø v e - b e i t e f e l t e r* i de enkelte land. Slike felter burde kunne tjene som rettleiding for undersøkelser som videre bør foretas, og måtte også kunne gi praktiske holdepunkter for

de typer av planer som blir mest aktuelle, både på det nasjonale og det regionale plan.

2. Videre anmodet underkommisjonen ECA om å henstille til FAO's generaldirektør å søke utvirket at de interesserte lands regjeringer kan få assistanse ved undersøkelser og planlegging av beitefelter, og dessuten å medvirke til en effektiv utveksling av erfaringer og tekniske informasjoner mellom landene.
3. ECA anmodes om å godkjenne underkommisjonens ønske om å forfølge saken videre, bl. a. ved å innhente opplysninger fra medlemslandenes rapportører og/eller korrespondenter om fremgang i arbeidet når det gjelder administrasjon av offentlige og/eller felles beitestrekninger.
4. ECA anmodes om å anbefale at FAO's generaldirektør foranlediger at dr. Christodoulou's rapport blir trykt og distribuert til interesserte i samtlige medlemsland av FAO.

F. Jordskifte og konsolidering av eiendommer.

Arbeidsutvalget for jordskifte og konsolidering av eiendommer, som etter navneforandringen i 1957 heter «The Working Party on Consolidations of Holdings», forela underkommisjonen en rapport fra sitt 3dje møte i Roma i tiden 11.—17. april 1959, et møte som ble holdt like før underkommisjonens møte i Istanbul.

Formannen for denne arbeidsgruppen, dipl. ing. M. E. Tanner, Sveits, presenterte rapporten på konferansen. Rapporten bygger på nasjonale rapporter fra de enkelte medlemsland, bl. a. også fra Norge. Det er professor K. J. Moen, Norges Landbrukshøgskole, som har fungert som norsk medlem helt fra arbeidsutvalget ble oppnevnt i 1956. Professor Moen's rapport, som var meget oversiktlig og opplysende, tok i første rekke for seg ulike problemer i forbindelse med jordanvendelsen i Norge, herunder sosiale og økonomiske spørsmål vedkommende de små bruk, videre fjellbygdenes problemer og dessuten ble kombinasjonen mellom jordbruk og fiskeri og jord- og skogbruk behandlet. I det hele var det norske bidraget til fellesrapporten meget verdifullt til belysning av konsolideringen av eiendomsforholdene i landet vårt.

De viktigste spørsmål som hadde vært behandlet på utvalgets møte i Roma var: Konsolidering av jordeiendommer, planlegging og leieforhold (forpaktning), jordforbedringsteknikk, problemer i forbindelse med de små bruk, spesielle problemer i forbindelse med høgfjellsarealers utnyttelse, konsolidering av skogområder og problemer i forbindelse med arbeidsutførelse og administrasjon.

På grunnlag av de nasjonale rapporter hadde arbeidsutvalget planlagt et program samlet i fem punkter for dets videre arbeid. Hovedinnholdet i programmet gjengis her:

Fra Karacahey Hara statsbruk. Bildet viser fordelingsarrangementet ved en åpen vanningsgrøft på et 1000 ha stort felt, hvor det drives vanningsforsøk i forbindelse med omfattende plantekulturforsk. (Fot. Aa. L.).

1. Undersøkelser over forskjellige alternativer til forbedring av jordbruksforholdene under hensyntagen til en økonomisk og sosial utvikling av ulike jordbruksområder i de enkelte land.
2. Studie av de tilgjengelige muligheter for å sikre at strukturelle endringer i jordbruksforholdene ikke medfører skadelige bivirkninger, noe som best unngås når tiltakene er grundig planlagt og gjennomført. Særlige hensyn bør tas til forekommende praksis og nedarvede forestillinger på de forskjellige stadier av den økonomiske utvikling.
3. Undersøke mulighetene for en aksellerasjon i arbeidet med konsolidering av eiendomsforholdene m. v.
4. Undersøkelse av administrative og finansielle tiltak som allerede er tatt eller er ønskelige som følge av endrede jordbruksforhold når bruksstørrelsen endres.
5. Undersøkelse av jord- og skogbruksforholdene i høgfjellsstrøk og vurdering av de spesielle vanskeligheter som kan oppstå når jordbruksstrukturen forandres.

Underkommisjonen bifalt i det store og hele rapporten og den arbeidsplan som var foreslått, men tilføyde at tekniske problemer som ville melde seg ved en forandring av bruksstørrelsen, måtte bli tatt med under pkt. 4.

Videre fremla arbeidsgruppen, på oppfordring av ECA, et forslag til forandring av gruppens navn til «Working Party on Agrarian Structure and Land Consolidation», et navn

som var i bedre overensstemmelse med arbeidsutvalgets oppgaver.

Underkommissjonens stilling til navnespørsmålet kan kort uttrykkes slik:

Man understreket at den primære arbeidsoppgaven for arbeidsutvalget var konsolidering av jordeiendommer, men man var fullt oppmerksom på at oppgaven også berørte tekniske, økonomiske og sosiale forhold. Likeså var man oppmerksom på at — i visse tilfelle — kunne andre løsninger eller muligheter enn konsolidering av eiendommene bli aktuelle og derfor måtte undersøkes. Underkommissjonen foreslo derfor at arbeidsgruppens navn ble endret til: «Working Party for Land Consolidation and Associated Agrarian Improvements», (Arbeidsgruppen for konsolidering av eiendommer og beslektede landbruksproblemer).

Det er viktig å tilføye at arbeidsgruppens formuleringer hvor termen «agrarian structure» forekommer, vakte stor diskusjon, da man mente at den kunne misforståes. Man foreslo derfor at denne termen — hvor den forekom — ble endret til «agrarian conditions».

G. Jorklassifikasjon og jordundersøkelser.

I en tidligere melding fra Jordvernkonferanse i Wien i 1957 har jeg omtalt relativt utførlig det arbeid som arbeidsutvalget for jordklassifikasjon og jordundersøkelser driver. Formannen for denne gruppen er professor R. J. F. Tavernier, Belgia, med professor J. Låg, Norges Landbrukshøgskole, som norsk medlem.

Det forelå ved konferansen i Istanbul ingen rapport eller innstilling fra denne arbeidsgruppen, som ikke hadde hatt anledning til å holde noe møte siden underkommissjonens møte i Wien. Derimot kunne flere delegasjoner meddele at arbeidet med det planlagte jordbunnskart i mst. 1:1.000.000 for deres lands vedkommende var avsluttet eller i god gjenge.

Underkommissjonen var enig om at et jordbunnskart over Europa i høg grad var ønskelig av mange grunner, bl. a. fordi det ville tjene til å koordinere arbeidet med jordklassifikasjon og metodikk for jordbunnsundersøkelser i de europeiske land. Man var også enig om at dette arbeid helst burde utvides til å omfatte karter i større målestokk, eksempelvis 1:50.000 eller enda større målestokk. Det viser seg nemlig at det bare for en mindre del av Europa finnes karter i så stor målestokk at disse har noen større betydning for de oppgaver som underkommissjonen arbeider med. Underkommissjonen henstilte derfor til arbeidsutvalget å utvide aktiviteten og — hvis mulig — å øke tempoet i arbeidet av hensyn til de store interesser som knytter seg til denne saken.

H. Fremtidige arbeidsoppgaver for underkommissjonen.

Før konferansen tok for seg programmet for det fremtidige arbeid, refererte formannen enkelte saker som hadde vært drøftet på ECA's tiende sesjon i Roma, 1959, bl. a. arbeidsmetodene som de subsidiære arbeidsorganer benyttet seg av. Av særlig interesse for konferansen var en anerkjennende uttalelse fra ECA om den arbeidsmåte som vår underkommissjon benyttet seg av med «ad hoc groups» eller rapportører og nasjonale korrespondenter som arbeidsorganer ved utarbeidelse av rapporter for underkommissjonen.

Et annet punkt av interesse var ECA's uttalelse om at subsidiære organer burde samle seg om få oppgaver på samme tid, og videre at underavdelingene burde gjøre alt mulig for å koordinere arbeidet med andre organer innen ECA — og likeså med andre europeiske institusjoner — som arbeidet med tilsvarende spørsmål. Som et eksempel på en slik koordinering ble nevnt det eksklusjonsseminar i Lille-Asia som vår underkommissjon holdt etter konferansen i Istanbul sammen med underavdelinger av «Den europeiske skogkommissjon».

Videre refererte formannen at ECA hadde begynt å bruke tekniske eksperter som konsulenter når det gjaldt å utarbeide bakgrunnsrapporter for særlig kompliserte spørsmål som kommissjonen fikk til behandling. Samme fremgangsmåte ble anbefalt brukt av ECA's underavdelinger i forbindelse med spesielle problemer, vel å merke hvis de kunne skaffes midler til det.

Jeg skal så ganske kort nevne seks arbeidsoppgaver som underkommissjonen besluttet å ta opp til behandling. De tre førstnevnte vil i første omgang bli bearbeidet av rapportører med nasjonale korrespondenter som medarbeidere, og de tre sistnevnte foreslås utført av FAO's sekretariat, eventuelt med assistanse av spesielt engasjerte eksperter.

1. Grunnleggende inventering av Europa's jordressurser. Som rapportør for denne gruppen ble valgt professor L. Dudley Stamp, England.
2. Vanningens plass i utvikling av landbruket, dens problemer og betydning. Som rapportør for gruppen ble valgt dr. ing. Karl Gerabek, Østerrike (for Nord-Europa), og generaldirektør John Paleologue, Hellas (for Sør-Europa).
3. Beskyttelse av landbrukets vannressurser mot forurensning og misbruk. Rapportører for gruppen ble direktør Van de Kerk, Nederland (for Nord-Europa), og generalinspektør R. Brunotte, Frankrike (for Sør-Europa).
4. Metoder for økonomisk vurdering av foreslåtte jord- og vannreguleringsprosjekter.
5. Grunnvannslover i Europa.

Stor regnintensitet resulterer i omfattende jorderosjon slik som vi ser det på dette bilde fra omegnen av Bursa.

(Fot. Aa. L.).

6. Jord- og vannreguleringsprosjekter som ledd i intensivering av jordbruksdriften.

Videre ble ønskeligheten av å ta opp enkelte spørsmål i forbindelse med jordens fruktbarhet eller gjødseltilstand fremholdt, men man fant at dette måtte utstå til et senere tidspunkt.

I. Andre saker.

1. Et spørsmål som konferansen tiller stor betydning var offentliggjørelse og distribusjon av de mange verdifulle, tekniske rapporter som blir utarbeidet av underkommissjonen og av arbeidsgruppene. I den anledning ble det fattet beslutning om at utvalgte arbeider som var godkjent av underkommissjonen eller arbeidsgruppene, burde publiseres så snart som mulig og sendes til interesserte institusjoner og autoriteter. Underkommissjonen anbefalte derfor at ECA skulle foreslå for FAO's generaldirektør at det ble stilt midler til disposisjon for ECA og dets underavdelinger til dette formål.

2. Valg.

Som nevnt foran fungerer for tiden overdirektør G. Ytterborn, Sverige, som underkommissjonens formann. Som viseformenn ble på møtet i Istanbul valgt professor L. Dudley Stamp, England, direktør Adem Karaelmas, Tyrkia, og generalinspektør M. J. M. Gatheron, Frankrike, den sistnevnte istedenfor professor C. H. Edelmann, Holland, som hadde frasagt seg gjenvalg.

3. Tid og sted for neste møte.

Som den mest passende tid for neste møte ble det av flere delegater nevnt tidlig — eventuelt sent — på sommeren 1961. Det ble imidlertid overlatt til formannen og sekretæren å fastsette tid og sted for underkommissjonens neste møte.

III. Ekskursjonen.

Det er nevnt i innledningen at det etter konferansen i Istanbul ble arrangert en ukes ekskursjon til forskjellige steder i Lille-Asia. Ekskursjonen, som altså foregikk i tiden 26. april—2. mai, var lagt opp som et seminar, hvori deltok — foruten underkommissjonens medlemmer — også representanter for to av EFA's arbeidsgrupper, nemlig gruppene for flombekk-kontroll og skogreising. Det vil her føre altfor langt å gi en detaljert melding fra ekskursjonen, men vi skal ganske kort i kronologisk orden nevne de viktigste stedene av faglig interesse som ble besøkt.

Søndag 26. april.

Første post på dagsordenen var en rundtur innen nedslagsfeltene til de to småelvene Alibry og Kagithone. Disse elvene med sidebekker drenerer skogskråningene nord for Istanbul, og sammen danner de innløpet til Golden Horn, en liten sjø ved Bosporus. Nedslagsdistriktets størrelse er ca. 347 km², og innenfor dette område foregår sterk jorderosjon med påfølgende utfelling av materialet i Golden Horn, noe som skaper store problemer for skipsfarten. En undersøkelse som ble foretatt i 1943, viste at slambankene som er avsatt her, inneholder erosjonsmateriale av størrelsesorden ca. 4 mill. m³. Landbruksdepartementets jordvern- og skogavdelinger har nå gått sammen om en 20-års plan på i alt ca. 3,5 mill. kroner for å hindre — eller begrense — jorderosjon og oppslamming av Golden Horn. Planen omfatter skogplanting på ca. 3.880 ha, terrassering av ca. 3.260 ha som skal brukes til beite, dessuten skal ca. 1.000 ha kultiveres. Staten yter dessuten 20 % bidrag til alle jordbruksformål, slik som vanningsanlegg, overgjødsling m. v. i forbindelse med planen.

Resten av dagen var viet skogbruksstudier med besøk ved Istanbul Universitets skogbruksfakultets rekreasjonspark beliggende innen området, samt befaringer i Belgrade- og Fatih-skogene med skogforsøksfelter, planteskole, plantefelter m. v. Om kvelden gikk turen tilbake til Istanbul for overnatting.

Mandag 27. april.

Med to busser og en del privatbiler tok vi ferge over Bosporus til byen Skutari i Lille-Asia (som er den østlige og asiatiske del av Istanbul). Første viktige stopp var ved Izmir tremasse- og papirfabrikk, et moderne anlegg med en produksjon (i 1957)

på ca. 57.000 tonn cellulose. Råstoffet som ble benyttet var ulike poppelarter og importert finsk gran, iblandet en del hvetealm for enkelte produkters vedkommende.

Så gikk turen til et foredlingsinstitutt for popler (Near-East Poplar Research Institute) i nærheten av Izmit, hvor man drev krysnings- og foredlingsarbeid med ulike poppelarter. Neste stopp var ved Kava hli Paper-factory's forsøksskog med forskjellige poppelarter. Poplene i et 8—10 år gammelt plantefelt viste her forbausende stor tilvekst med diameter i brysthøyde opp til 20 cm, riktignok under meget gode jordbunns- og klimaforhold. Det er med tanke på å gjøre seg mest mulig uavhengig av import av trevirke til papirfabrikken i Izmit at denne omfattende og interessante forsøksvirksomheten drives.

Herfra gikk turen videre til den vel 2000 år gamle byen Bursa, beliggende ved foten av Mount Olympus, for overnatting. Underveis ble jordras- og erosjonsproblemer drøftet i tilknytning til enkelte demonstrasjoner.

Tirsdag 28. april.

Fra Bursa kjørte vi til Karacahey Hara, et stort gods fra det 13. århundre, som nå er en av Tyrkia's største eiendommer, arealet ble oppgitt til vel 90.000 dekar. Av dette betydelige areal var vel halvparten dyrket mark, vesentlig åker, eng og kulturbeiter, samt en del hagevekster. Arealet av naturbeiter, skog, marskland og annen mark utgjorde tilsammen noe under halvparten, hvorav naturbeitene dominerte stort. Husdyrholdet var ganske betydelig, nemlig ca. 1100 storfe, ca. 200 bøfler, ca. 7300 sauer og ca. 650 hester. Det store hesteholdet skyldtes ikke bare behovet for trekk-kraft til driften av eiendommen, det ble også drevet hesteavl i stor stil, bl. a. med noen av verdens fineste araberhester, som ble demonstrert under besøket.

Før republikken ble innført i Tyrkia tilhørte denne eiendommen Sultanen, men siden 1924 har den vært drevet av staten som forsøks- og demonstrasjonsbruk i jord-, skog- og husdyrbruk. Hovedformålet med besøket her var å studere samspillet mellom jord-, beite og skogsdrift og forsøk av ulike slag, samt vannregulering og grøfting, vanningsanlegg på et areal av ca. 1000 ha og dessuten de store besetninger av ulike dyreslag som var samlet her.

Besøket ved Karacahey Hara var antakelig den del av ekskursjonen som ble omfattet med størst interesse av de fleste av deltakerne, i alt ca. 100 personer. Under tilbaketuren til Bursa, hvor vi overnattet, gikk diskusjonen i bussene meget livlig om de mange inntrykk vi hadde fått her.

Onsdag 29. april.

Det meste av denne dagen gikk med til bussturen den lange veien fra Bursa til Izmir (Smyrna). Vi passerte underveis og stanset

Fra dyrkingsfeltet ved landsbyen Ayrancilar sør for Izmir (Smyrna).
(Fot. Aa. L.).

ved Balikesir, hvor en skogstiftelse og et større regionalt skogområde for provinsene Balikesir og Canakkale ble kort omtalt. Størrelsen av selve området ble oppgitt til 2,3 mill. ha, hvorav 37 % — eller nærmere 900.000 ha — var skogbevakst. Av skogarealet ble 30 % karakterisert som skog av høg bonitet. Det kan være av interesse å nevne at skogen her ble oppgitt å bestå av 64 % furu, mest *Pinus nigra* (svartfuru), men også en del *Pinus Brutia* (en varietet av *P. halipensis*) fantes. For øvrig vokste det forskjellige eikeslag og bøk og noen få andre treslag. Nyplanting innen området var påbegynt i 1954, og i planteperioden 1958/59 var tilplantet ca. 2200 ha med i alt 8 mill. planter, bare for å nevne noen få av de tall som ble referert under oppholdet i Balikesir.

Torsdag 30. april.

Fra Izmir gikk turen sørover til *Büyük-Menderes-dalen*, hvor vi ved landsbyen *Ayrancilar* i provinsen Izmir besiktiget et større nydyrkingsfelt. Prosjektet var påbegynt høsten 1958 og omfattet et areal på 8800 dekar. Her skulle det bl. a. bygges terrasser i en samlet lengde av 750 km, og bygges i alt 1600 små «vannfall» eller skrå nedløpsrenner for å lede vann fra terrasse til terrasse, hellingen var 16 % i middeltall. Regnintensiteten var nemlig meget stor her, opptil 96 mm pr. time var notert. Det var planlagt å plante i alt 88.000 oliventrær på terrassene innen dyrkingsområdet, og mellom oliventrærne skulle det plantes vinstokker i bestemte avstander, både på terrassene og mellom disse.

På de to neste stedene som vi besøkte var det fortrinnsvis jorderosjon og jordvern som skulle studeres. I provinsen Aydin besiktiget vi Aytepe-prosjektet, et 115 dekar stort område, hvor det var bygd i alt 15.800 m løpende terrasser og 25 «vannfall» i skrånningene, som her hadde 37 % helling i middeltall. Terrasseringen var utført med tanke på planting av oliventrær og produksjon av olivenolje, det var allerede plantet 1750 oliventrær innen området. Regnintensiteten ble også i dette tilfelle oppgitt til ca. 96 mm pr. time.

Vi besøkte også Kösk olivenplantasje i samme provins, et 120 dekar stort areal, hvor hellingen i middeltall var 40 %. Lengden av terrassene som var bygd, var 9600 m med i alt 50 små «vannfall» eller nedløpsrenner. Regnintensiteten var også her meget stor. I alt 1220 oliventrær var allerede plantet på feltet.

Før avslutningen av ekskursjonen denne dagen besøkte vi Kemer-Barrage-prosjektet, et nytt elektrisitetsverk som er bygget ca. 60 km sør for Nazilli ved en bielv til elven Menderes. Kraftverkets kapasitet ble oppgitt til 48000 kW. I prosjektet inngikk også forbygning mot flomskader av et areal på 30.000 dekar dyrket mark, og dessuten var det skaffet vanningsmuligheter for 280.000 dekar jord fra bassengene til kraftverket. Anleggene hadde tilsammen kostet 140 à 150 mill. kroner.

Dagen ble avsluttet i Nazilli, en hyggelig liten by med jernbaneforbindelse til Izmir, og hvor elektrisitetsverket hadde sine administrasjonskontorer.

Fredag 1. mai.

Denne dagen ble overveiende viet til forbygningsarbeider og jordvernstudier. Bl. a. besøkte vi Serabat nedslagsdistrikt og det såkalte Germenzik-prosjektet. Serabat nedslagsdistrikt ble oppgitt å ha et samlet areal av 5.290 dekar, hvorav 3/4 besto av skogmark og resten av naturbeiter. Hellingforholdene ble oppgitt til ca. 50 à 60 % med høyder fra 350 til 1350 m o. h. Vannføringen i elven gjennom feltet ble oppgitt til ca. 14 m³/sek. Ved diverse forbygninger her var 5000 dekar blitt beskyttet mot oversvømmelser.

Et meget interessant innslag i ekskursjonen denne dagen var et besøk ved Ortaklar høgre lærerskole, hvor lunsj ble servert. Her ble det under lunsjen fremført tyrkiske folkedanser, spilt nasjonal musikk og vist fremragende turn- og idrettsprestasjoner. Et verdifullt innslag her var dessuten en omfangsrik utstilling av malerier og tegninger av studentenes egne arbeider, som både lærerne og studentene var meget stolte av, noe de hadde god grunn til å være. Det var virkelig mange fine kunstarbeider som her ble vist.

Lørdag 2. mai.

Ekskursjonsprogrammet for dagen bød på et besøk ved Mennen Farm Irrigation Station nord for Izmir. Det var

Typisk terrasselandskap med oliventreplantninger i Germenzikdistriktet i nærheten av Ephesus.

(Fot. Aa. L.).

forskjellige systemer for vatning og grøfting i forbindelse med plantedyrking av ulike slag som skulle demonstreres her. Det hadde imidlertid under turen vært liten tid til å drøfte de mange faglige inntrykk som vi hadde fått under ekskursjonen, og turen til Menemen ble derfor sløffet. Isteden fikk deltakerne tilstilt en utførlig melding med karter over forsøksplaner, plansjer og tabeller m. v. som redegjorde for virksomheten ved stasjonen. Derved ble det frigitt tid til å samle deltakerne til et avsluttende møte hvor de viktigste problemer som hadde vært forelagt oss under seminaret og demonstrert under turen, kunne drøftes. Møtet ble holdt i salongene ombord på den store turistbåten som skulle bringe deltakerne sjøveien tilbake til Istanbul.

Stoffmengden som skulle gjennomgås var meget stor, og deltakerne ble derfor delt i 4 grupper, som til slutt ble samlet til en felles konferanse. Under denne ble diskusjonen samlet om følgende fem hovedspørsmål:

1. Planer for en rasjonell bruk av Tyrkias jordressurser, bygget på klassifikasjon av jorden for henholdsvis jordbruks-, beite- og skogsdrift.
2. Beitenes behandling, både rent teknisk og rettslig, bl. a. ved å få klare retningslinjer og rettsregler i forbindelse med beitedriften.
3. Undersøkelser i forbindelse med behandlingen av nedslagsområdene, særlig den rollen som skogen eller

andre former av vegetasjonsdekke spiller som vern mot jorderosjon.

4. Spørsmålet om planting av skog på god jordbruksjord.
5. Ingeniørarbeider i jordbruket og virkningen av slike arbeider på bruken av jord- og vannressursene.

Det ble en livlig diskusjon, ikke minst om punktene 1 og 4, da disse spørsmål var reist allerede i Izmit i forbindelse med bruken av god jordbruksjord til produksjon av popler som råstoff for celluloseindustrien. Konklusjonen ble at man ville komme tilbake til disse spørsmål senere. Det er mulig at underkommisjonen kommer til å foreslå at det blir oppnevnt en ekspertgruppe under FAO til å utrede spørsmålene.

Til slutt en honnør til arrangørene av såvel konferansen i Istanbul som av ekskursjonsseminaret.

Det hadde sikkert krevd et meget stort arbeid å tilrettelegge de mange store og små detaljer ved det kjempearrangement som en slik internasjonal konferanse og seminar i virkeligheten er. Vårt inntrykk var at alle gode krefter hadde samarbeidet om programmet, og at det ikke hadde vært spart på noen anstrengelser for å oppnå det best mulige resultat. Det var derfor samstemmighet om at vi var våre tyrkiske kolleger — og venner — stor takk skyldig for alt strevet som var nedlagt, og for den store vennlighet og gjestfrihet som ble vist oss overalt og av alle som vi fikk kontakt med, både under konferansen i Istanbul og under ekskursjonen.

GRØFTING AV MYR MED VIKOIDPLOGEN.

Av konsulent Knut Vethe.

Myrene skal etter hvert bli produktive. Selv de magreste snau-myrene kan komme til å bære frodig skog. Forsking og forsøk må fortelle om framgangsmåten for å få dette til å lykkes.

Ett er sikkert — myra må grøftes. Graving for hånd eller med vanlige grøftemaskiner kan gjøre pent og godt arbeid, men grøftingen koster for meget. Derfor hilses med glede alle nye tiltak, som kan gjøre det mulig å utføre tørrleggingsarbeidet billigere.

Rektor Lockert og sivilagronom Dahl har hatt et godt grep på tingene da de konstruerte Vikeidplogen. Prinsippet er enkelt. Under framdriften utføres arbeidet av 3 store rullende kniver, som deler